

ІННОВАЦІЙНЕ СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ДЛЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

INNOVATIVE STRATEGIC MANAGEMENT FOR SUSTAINABLE COMMUNITY DEVELOPMENT IN TIMES OF WAR

Мануїлова К. В.

Доктор наук з державного управління,
доцент кафедри права та публічного управління,
Сумський державний педагогічний університет імені Макаренка,
м. Суми, Україна
ORCID: 0000-0002-0721-7232

Несененко П. П.

Доктор економічних наук,
доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна
ORCID: 0000-0001-6399-3511

Луньова О. К.

Кандидат історичних наук,
доцент кафедри загальної економічної теорії та економічної політики,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна
ORCID: 0009-0004-3743-2787

Kateryna Manuilova

Doctor of Public Administration,
Associate Professor at the Department of Law and Public Administration,
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko,
Sumy, Ukraine

Pavlo Nesenenko

Doctor of Economics,
Associate Professor at the General Economic Theory and Economic Policy Department,
Odessa National Economic University,
Odessa, Ukraine

Olga Lunova

Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department of General Economic Theory and Economic Policy,
Odessa National Economic University,
Odessa, Ukraine

Актуальність теми інноваційного стратегічного управління в умовах воєнного стану обумовлена необхідністю забезпечення стабільності та безпеки громад. В умовах обмежених ресурсів ефективне управління стає ключовим фактором успішного функціонування громад. Метою дослідження є аналіз і обґрунтування необхідності застосування інноваційного стратегічного управління для забезпечення стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану. У дослідженні використано компаративний аналіз для порівняння стратегій управління та експертне опитування для отримання рекомендацій. Метод моделювання та прогнозування застосовано для оцінки довгострокових наслідків управлінських рішень. Основна гіпотеза полягає в тому, що інноваційні стратегії управління забезпечують ефективність у кризовому стані. Методика дослідження включає аналіз наукових публікацій, компаративний аналіз стратегій управління, експертне опитування та моделювання. Цей комплексний підхід забезпечує системний аналіз та розробку ефективних стратегій для стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану. Отримані результати дослідження

зосереджені на аналізі концепцій інноваційного стратегічного управління під час воєнного стану. Виявлено, що ключові виклики для громад у таких умовах є загрози безпеці та зруйнування інфраструктури. Дослідження узагальнило основні підходи до адаптаційного стратегічного управління, що включають гнучке планування та використання передових технологій. Особлива увага приділена ролі партнерства з бізнесом та НГО у забезпеченні ресурсами громад. У дослідженні систематизувало методи залучення громадян до прийняття рішень та створення резервних планів. Запропоновано впровадження стратегії «блакитного океану» для розвитку нових ринкових можливостей у громадах. Теоретичне значення дослідження полягає у можливості розробки теоретичних моделей стратегічного управління громадами під час кризи. Практичне значення полягає в застосуванні отриманих результатів для розробки практичних рекомендацій та стратегій управління громадами під час воєнного стану, сприяючи стійкому розвитку та відновленню громад. У дослідженні відображено необхідність інноваційного стратегічного управління, спрямованого на забезпечення сталості та повоєнного відновлення громад. Цінність статті полягає в тому, що у дослідженні є аналіз конкретних стратегій управління в кризових умовах з акцентом на практичну реалізацію рекомендацій. Це дозволяє розробити більш ефективні стратегії для забезпечення сталого розвитку громад в умовах нестабільності. У майбутніх дослідженнях важливо детальніше вивчити ефективність інноваційних підходів у кризових ситуаціях, розробити методи оцінки їх впливу на сталість розвитку громад та дослідити взаємодію різних форм гнучкості на стратегічного управління. Ця стаття є теоретичною роботою, яка досліджує значення інноваційного стратегічного управління для стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану. Вона пропонує комплексний підхід до кризового управління.

Ключові слова: воєнний стан; адаптація; стратегічне управління; інновації; громади.

The relevance of the topic of innovative strategic management under martial law is driven by the necessity to ensure community stability and security. With limited resources, effective management becomes a crucial factor for the successful functioning of communities. The purpose of this research is to analyse and justify the need for innovative strategic management to ensure sustainable community development under martial law conditions. The study employs comparative analysis to compare management strategies and expert surveys to obtain recommendations. Modelling and forecasting methods are used to assess the long-term consequences of management decisions. The main hypothesis is that innovative management strategies ensure efficiency in a crisis state. The research methodology includes the analysis of scientific publications, comparative analysis of management strategies, expert surveys, and modelling. This comprehensive approach provides a systematic analysis and development of effective strategies for sustainable community development under martial law conditions. The results of the research focus on analysing the concepts of innovative strategic management during martial law. It is found that key challenges for communities under such conditions are security threats and infrastructure destruction. The study summarizes the main approaches to adaptive strategic management, including flexible planning and the use of advanced technologies. Particular attention is paid to the role of partnerships with businesses and NGOs in providing community resources. The study systematizes methods for citizen engagement in decision-making and the creation of contingency plans. The implementation of the “blue ocean” strategy is proposed for developing new market opportunities within communities. Theoretical significance of the study lies in the possibility of developing theoretical models for strategic community management during crises. Practical significance lies in the application of the obtained results to develop practical recommendations and management strategies for communities under martial law, promoting sustainable development and community recovery. The research highlights the need for innovative strategic management aimed at ensuring community sustainability and post-war recovery. The value of the article is in its detailed analysis of specific management strategies in crisis conditions, with a focus on the practical implementation of recommendations. This allows for the development of more effective strategies to ensure sustainable community development in conditions of instability. Future research should focus on further studying the effectiveness of innovative approaches in crisis situations, developing methods for assessing their impact on community sustainability, and exploring the interaction of different forms of flexibility in strategic management. This article is a theoretical work that explores the importance of innovative strategic management for sustainable community development under martial law. It proposes a comprehensive approach to crisis management.

Key words: martial law; adaptation; strategic management; innovations; communities.

ВСТУП

Воєнний стан вимагає від громад України здатності швидко адаптуватися до змін, зберігаючи стабільність та забезпечуючи безпеку своїм жителям. Інноваційне стратегічне управління набуває особливого значення у таких умовах, дозволяючи розробляти та впроваджувати адаптивні рішення, спрямовані на збереження життєво важливих функцій громад і забезпечення їх стійкості під час кризових ситуацій.

Актуальність теми інноваційного стратегічного управління в умовах військового конфлікту обумовлена потребою ефективного викори-

стання обмежених ресурсів для забезпечення основних потреб населення, а також збереження критично важливих інфраструктурних систем громади. У воєнних умовах, де ресурси обмежені, ефективне використання наявних можливостей стає ключовою складовою успішного управління.

Дослідження спрямоване на розв'язання проблеми розробки стратегії управління, яка передбачає створення та впровадження ефективних механізмів управління, спрямованих на збереження безпеки та покращення якості життя населення в умовах загроз.

Соціальна згуртованість та ефективна взаємодія між владою і громадянами також становлять важливі аспекти стратегічного управління в умовах воєнного стану. Впровадження інноваційних методів комунікацій допомагає зміцнити довіру та співпрацю, що є вирішальними для успішної реалізації управлінських рішень та забезпечує легітимність їх прийняття.

Таким чином, інноваційне стратегічне управління в умовах воєнного стану, спрямоване на забезпечення сталого розвитку громад та територій, є актуальним і потрібним напрямом дослідження. Воно дозволяє розробляти та впроваджувати цілеспрямовані стратегії, які підвищують рівень безпеки, покращують умови життя та забезпечують стійкий розвиток інфраструктури після завершення воєнного протистояння.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

Проведений огляд літератури свідчить про те, що низка науковців уже досліджувала окремі аспекти стратегічного управління, сталого та інноваційного розвитку громад. Зокрема, Феєр О., Хаустова К., Густі С. у своїй роботі зосереджуючись на значенні, перевагах і основних завданнях стратегічного управління в умовах нестабільності та непередбачуваності, спричинених війною. Автори вбачають, що для досягнення стійкого успішного розвитку важливі такі фактори, як гнучкість, мобільність, адаптивність і швидке реагування на зміни. Також вони наголосили, що головним завданням є стратегічне і тактичне планування для забезпечення довгострокової стійкості [1].

Борщевський В., Василиця О., Матвєєв Є. розглянули інституційні трансформації, що є необхідними для забезпечення стабільності та ефективності державного управління у кризових ситуаціях. Підкреслили, що для інституційної трансформації публічного управління необхідно підвищення ефективності управління в умовах війни [2]. У дослідженні Діденко О. наголошено на тому, що стратегічне управління розвитком громад має базуватися на принципах респонсивності, участі та інновацій з урахуванням глобалізації, європейської інтеграції та кризових ситуацій [3, с. 56].

Лепіш, Н. і Павлович-Сенета, Ю. проаналізувавши вплив воєнного стану на реформу децентралізації, дійшли до висновків, що ОТГ в умовах війни повинні передусім забезпечувати базові соціальні та адміністративні послуги, надавати екстрену допомогу у випадках, коли неможливе застосування звичайних процедур [4, с. 209]. Вороніна В. вважає, що механізм реалізації стратегії інноваційного розвитку полягає у скоординованому впливі органів управління, бізнес-структур та громадського сектора на соціально-економічні процеси для досягнення стійких та позитивних змін [5, с. 31].

Італійські науковці дослідивши багаторівневе управління для сталого інноваційного розвитку у смарт-громадах на прикладі проекту Trento-Smart-City, спрямованого на перетворення муніципалітету Тренто в смарт-громаду з використанням екосистемного підходу, дійшли висновків, що смарт-технології є важливим елементом для добробуту громади, проте їх необхідно поєднувати з людським потенціалом і стратегічним управлінням для стимулювання сталого зростання [6].

Георг Мюллер-Крист з Німеччини підкреслює, що ключовими факторами для сталого розвитку є стійке лідерство та ресурсна компетентність. Він зазначає, що стійкі лідери повинні мати міцне моральне усвідомлення і здатність до конструктивного розв'язання складних питань, що дозволяє розумно збалансувати передумови прийняття рішень у роботі з ресурсами [7].

Проведений огляд літератури свідчить про те, що науковці вже досліджували окремі аспекти стратегічного управління та сталого інноваційного розвитку громад. Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання інноваційного стратегічного управління в умовах воєнного стану для забезпечення стійкого розвитку громад. Це включає розробку механізмів ефективного управління, що враховують виклики, пов'язані з обмеженими ресурсами та потребою у швидкому реагуванні на зміни.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є аналіз та обґрунтування необхідності впровадження інноваційного стратегічного управління для стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану. Завдання дослідження включають: вивчення викликів управління в умовах воєнного стану, визначення соціальних, економічних та політичних загроз для громад, оцінку ефективності інноваційних управлінських стратегій шляхом аналізу впливу передових технологій, адаптаційних стратегій та новаторських методів на стійкість громад під час криз.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для аналізу інноваційного стратегічного управління та стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану використовуються декілька ключових методів. Перш за все, це метод аналізу, який передбачає детальний огляд наукових публікацій, що дав змогу всебічно розуміти поточний стан та напрямки розвитку цієї сфери. Метод компаративного аналізу дозволяє порівнювати різноманітні стратегії та підходи до управління, а також аналізувати структурні елементи управління громадами, що дає можливість виявити кращі практики та інноваційні рішення.

Крім того, застосовується метод експертного опитування, який охоплює збір та аналіз думок фахівців у галузі стратегічного управління, ста-

лого розвитку та управління кризовими ситуаціями. Це дозволило отримати рекомендації від експертів, які мають глибокі знання та досвід у цих питаннях. Нарешті, метод моделювання та прогнозування включає розробку моделей розвитку громад та прогнозування можливих результатів впровадження різних стратегій. Це дозволяє не лише оцінити потенційний вплив різних управлінських рішень, але й передбачити їх довгострокові наслідки.

Застосування цих методів забезпечує комплексний та системний підхід до аналізу, сприяючи розробці ефективних стратегій для забезпечення стійкості та процвітання громад в умовах воєнного стану. Такий підхід дозволяє врахувати різні аспекти та фактори, що впливають на розвиток громад, та адаптувати стратегії до специфічних умов і викликів, що виникають у контексті воєнного стану.

РЕЗУЛЬТАТИ

Воєнний стан ставить перед управлінням та розвитком громад значні виклики та перешкоди. Все це накладає свої особливі умови на економіку, соціальні структури та політичні інституції. Ці виклики можуть включати загрози безпеці, зруйнування інфраструктури, масові переміщення населення, економічну дезорганізацію та загрозу основним життєвим потребам населення.

У таких умовах необхідне інноваційне стратегічне управління, спрямоване на забезпечення стійкого розвитку громад. Це означає розробку та впровадження новаторських підходів до управління кризовими ситуаціями, які дозволяють не лише виживати в умовах кризи, а й забезпечувати подальший розвиток і відновлення після завершення конфлікту.

Основні аспекти інноваційного стратегічного управління охоплюють використання передових інформаційно-комунікаційних технологій для оперативного моніторингу ситуації та координації дій, розробку стратегій адаптації до змінних умов, впровадження інноваційних методів управління ресурсами та підтримку соціальної згуртованості й взаємодії між владою та громадами.

Зміцнення стійкості громад в умовах воєнного стану потребує не лише ефективного реагування на поточні виклики, а й стратегічного планування для майбутнього розвитку. Інноваційне управління в цьому контексті виступає як ключовий інструмент у забезпеченні сталості та відновлення після кризи, сприяючи адаптації громад до змінюваних умов.

Концепції стратегічного управління в контексті кризових ситуацій є важливим інструментом для забезпечення стійкості та ефективного управління в умовах несприятливих подій. Вони зосереджуються на розробці та впровадженні стратегій, які спрямовані на виживання та подальший розвиток організацій або громад під час кризи.

Огляд концепцій стратегічного управління в умовах кризових ситуацій, зокрема воєнного стану, є важливим для розуміння специфіки інноваційного стратегічного управління для забезпечення стійкого розвитку громад. Ключові концепції включають адаптивне стратегічне управління, яке дозволяє швидко реагувати на кризові ситуації та здійснювати корегування стратегічних планів.

У таблиці 1. наведено приклади адаптаційних процесів для інноваційного стратегічного управління громадами в умовах воєнного стану.

Стратегічна гнучкість для трансформації бізнес-моделей і ресурсів, Стратегічна гнучкість для трансформації бізнес-моделей і ресурсів є ключовим аспектом інноваційного стратегічного управління, спрямованого на стійкий розвиток громад в умовах воєнного стану. Цей підхід має здатність швидко адаптуватися до змін, переорієнтувати ресурси, а також впроваджувати нові бізнес-моделі, що відповідають поточним викликам і потребам громад.

Однією з ключових складових стратегічної гнучкості є здатність керівництву громади швидко реагувати на кризові ситуації та змінювати свої підходи до управління. Це включає оперативне коригування стратегічних планів, переорієнтацію ресурсів на найбільш пріоритетні напрями та оптимізацію процесів для досягнення максимальної ефективності в умовах обмежених ресурсів. Для цього необхідно систематичне оцінювання та адаптування гнучких інструментів управління у реальному часі. Це можливо через відкриту комунікаційну політику та ефективну систему зворотного зв'язку всередині громади. Громади, які мають намір впровадити системний адаптивний підхід і розробити власну модель гнучкого управління, варто розробити стратегію переходу на нову модель і провести оцінку гнучкості управління, враховуючи різні форми та типи гнучкості. Громадам, які мають намір впровадити системний адаптивний підхід та створити власну модель гнучкого управління, варто розробити для цього стратегію переходу на нову модель і провести в середині громади оцінку гнучкості управління, із врахуванням різноманітних форм та типів гнучкості.

Вчені та практики класифікують кілька видів гнучкості в управлінні громадою. Ця гнучкість є результатом взаємодії між реагуванням громади та управлінськими можливостями, залежить від динаміки змін та шести ключових елементів: інтенсивність, частота, складність змін, непередбачуваність, досвід та координація дій. Типи гнучкості в управлінні громадою включають стратегічну, операційну, технологічну, ІТ-гнучкість, фінансову, метагнучкість, гнучкість ресурсів, гнучкість людських ресурсів та менеджерську гнучкість [16].

Адаптаційні процеси для інноваційного стратегічного управління громадами

Аспект	Приклад	Опис
Гнучке планування та адаптація стратегій	Громади мають постійно переглядати свої стратегічні плани розвитку, адаптуючи їх до нових реалій.	Включає швидке коригування пріоритетів, перехід від довгострокових проєктів до невідкладних заходів із забезпечення безпеки та життєво важливих публічних послуг.
Використання технологій для управління	Впровадження та використання систем електронного врядування.	Застосування мобільних додатків для оперативного інформування населення про заходи безпеки та розташування укриттів, що дозволяє зберігати ефективність комунікацій між органами влади та громадянами.
Партнерство з бізнесом та НГО	Спільні ініціативи з приватними компаніями для забезпечення громад ресурсами.	Партнерство з місцевими бізнесами для організації ланцюгів постачання гуманітарної допомоги або участь у відновленні критичної інфраструктури.
Залучення громадян до рішень	Консультації та громадські слухання з громадянами.	Створення та функціонування онлайн-платформ для збору пропозицій та зворотного зв'язку щодо заходів реагування на кризу, залучення мешканців до процесу прийняття рішень.
Розробка резервних планів	Створення у громадах запасних планів на випадок загострення конфлікту.	Включає евакуаційні плани, стратегічні запаси продовольства та медикаментів, розробку альтернативних маршрутів для транспортування товарів.
Підвищення безпеки та захисту	Впровадження систем моніторингу та контролю для захисту критичної інфраструктури громади.	Забезпечення захисту ключових об'єктів інфраструктури, таких як водопостачання, енергетика та транспорт, що є життєво важливими для громад в умовах воєнного стану.
Інноваційні підходи до освіти	Запровадження дистанційного навчання та програм професійної перепідготовки в громадах.	Дозволяє громадянам отримувати нові знання та навички, необхідні для роботи в умовах кризи та післявоєнного відновлення.

Джерело: складено авторами на основі: [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15]

Зокрема, впровадження нових бізнес-моделей є невіддільною частиною стратегічної гнучкості громади. Це може включати використання нових технологій для покращення управлінських процесів, розвиток альтернативних джерел фінансування, створення партнерських мереж для спільного розв'язання проблем та інші інноваційні підходи. Наприклад, застосування цифрових платформ для забезпечення прозорості та залучення громадян до прийняття рішень може значно підвищити ефективність управління і довіру до влади.

Крім того, стратегічна гнучкість передбачає постійний аналіз і моніторинг поточної ситуації, що дозволяє вчасно виявляти нові загрози та можливості, а також оперативно на них реагувати. Це вимагає високого рівня комунікації та координації між різними органами влади, громадськими організаціями та приватним сектором.

Таким чином, стратегічна гнучкість у трансформації бізнес-моделей і ресурсів забезпечує стійкий розвиток громад навіть в умовах воєнного стану. Це дозволяє не лише виживати в кризових умовах, а й знаходити нові можливості для розвитку, забезпечуючи довгострокову стійкість і процвітання громад.

Кожен тип спрямований на адаптацію до змін у зовнішньому середовищі та забезпечення стійкого розвитку громади. Найважливіше — забезпечити успішну діяльність у вимірах невизначеності, знаходячи баланс між різними видами

гнучкості. Розробка стандартів гнучкості та створення власної моделі гнучкого управління у громаді, а також впровадження цих практик навіть у складних умовах, наприклад, воєнного стану, сприятиме стійкому розвитку громади.

Іншою важливою складовою є здатність до перепрофілювання ресурсів у громаді. Це означає не лише перенаправлення фінансових і матеріальних ресурсів, а й мобілізацію людського потенціалу громади. У кризові моменти громади можуть стикатися з дефіцитом ресурсів, тому вміння швидко переорієнтувати наявні ресурси на розв'язання найгостріших проблем є життєво важливим. О. Гліжинська наголосила, що «ми повинні уважно обдумати, куди направляти інвестиції, щоб через кілька років збільшити бюджет. Якщо місто має фінансові проблеми, варто розглянути можливість залучення інвесторів. Соціальна сфера не може існувати без розвинутої економіки. Наша мета — зробити місто сильним і що процвітає, щоб кожен міг розвиватися тут. Якщо жителі не бачать перспектив, вони можуть легко виїхати. Міський голова і місцева рада без сумніву не хочуть втратити своїх мешканців. Тому вони повинні створити всі умови для комфортного життя і розвитку кожної людини у місті» [17].

Ресурсно-базовий підхід є критичним для оптимізації та диверсифікації ресурсів у громадах, особливо у воєнний період. Цей підхід

орієнтується на ефективне використання обмежених ресурсів через їх розподіл між різними секторами та проєкт. Уміння адаптувати розподіл обмежених ресурсів до конкретних умов є мистецтвом, що дозволяє досягати найкращих результатів в будь-яких умовах [18].

Диверсифікація ресурсів дозволяє зменшити ризики та забезпечити стійкий розвиток, включаючи розподіл ресурсів між різними джерелами, наприклад, енергетичними та інфраструктурними проєктами. Для ефективного використання методу диверсифікації як управлінського механізму в громаді важливо розглянути комплексну систему, що включає систему забезпечення, функціональну та цільову системи. Ця комплексна система використовує різноманітні організаційні, економічні та адміністративні важелі, спрямовані на формування загальноекономічних показників управління громадою [19, с. 7]. Стратегічне управління цими ресурсами включає розробку і впровадження стратегій для оптимального використання, враховуючи змінні умови. Цей підхід сприяє стійкому розвитку громад, навіть у непередбачуваних умовах воєнного стану.

Економічна стратегія «блакитного океану», розроблена Чаном Кімом і Рене Моборн, пропонує вихід за межі традиційних ринків та відкриття нових, незайнятих сегментів. Основна ідея цієї концепції полягає не в боротьбі за частку насиченого ринку (червоного океану), а в створенні власного ринку, де конкуренція відсутня (блакитного океану). Це може бути досягнуто через інновації, зміну бізнес-моделі та зосередження на унікальних пропозиціях для споживачів [20]. Упровадження стратегії «блакитного океану» у громадах відкриває значні можливості для пошуку нових ринкових сегментів та інноваційних рішень. Цей підхід також сприяє втіленню концепції сталого розвитку, що охоплює аспекти соціальної, економічної та екологічної стійкості громад.

Стратегія «блакитного океану» є важливим інструментом для сталого розвитку громад, особливо в умовах воєнного конфлікту. Вона спрямована на пошук нових інноваційних рішень та створення нових ринків і можливостей, де громада може запропонувати унікальні пропозиції для своїх мешканців. Це досягається через інновації, зміну підходів до управління та надання послуг, а також зосередження на унікальних потребах та можливостях громади.

Впровадження стратегії «блакитного океану» в громадах може включати кілька важливих аспектів.

По-перше, це аналіз поточної ситуації та виявлення унікальних ресурсів та можливостей, які можна використати для розвитку нових ринків. Це дозволяє громадам визначити свої сильні сторони та потенційні напрямки розвитку.

По-друге, розробка інноваційних рішень та послуг, які відповідають специфічним потребам мешканців громади. Це може включати створення нових продуктів, послуг або бізнес-моделей, які не мають аналогів на ринку. Такі інновації допомагають залучити нових споживачів та підвищити рівень життя у громаді.

По-третє, зміна підходів до управління та надання послуг. Це може включати впровадження нових технологій, підвищення ефективності управління та залучення мешканців до процесу прийняття рішень. Такий підхід сприяє підвищенню прозорості та довіри до органів влади, а також залученню громади до активної участі у розвитку свого регіону.

По-четверте, стратегія «блакитного океану» передбачає постійний моніторинг та адаптацію до змінних умов. Це дозволяє громадам швидко реагувати на виклики та можливості, що виникають у процесі розвитку, та забезпечує їхню стійкість та конкурентоспроможність.

В умовах воєнного конфлікту впровадження стратегії «блакитного океану» допомагає громадам бути більш адаптивними та стійкими. Вона сприяє розвитку нових напрямків та створенню нових можливостей, що дозволяють забезпечити економічне зростання та соціальну стабільність. Інновації та творчий підхід стають ключовими елементами успішного розвитку громад, дозволяючи їм бути конкурентоспроможними та здатними до самостійного розвитку навіть у складних умовах.

Загалом, стратегія «блакитного океану» є потужним інструментом для громад, що прагнуть сталого розвитку та процвітання. Ця стратегія сприяє виявленню нових можливостей та розробці унікальних пропозицій для мешканців та забезпечувати стійкий розвиток, що є особливо важливим в умовах воєнного конфлікту.

Стратегія «блакитного океану» є важливим інструментом для сталого розвитку громад, особливо в умовах воєнного конфлікту. Вона спрямована на пошук нових інноваційних рішень та створення нових ринків і можливостей, де громада може запропонувати унікальні пропозиції для своїх мешканців. Це досягається через інновації, зміну підходів до управління та надання послуг, а також зосередження на унікальних потребах та можливостях громади.

Застосування стратегії «блакитного океану» дозволяє громадам не тільки вижити, а й процвітати в умовах постійних змін і невизначеності. Вона вимагає від громад шукати нові напрямки розвитку, експериментувати з новими підходами та створювати нові цінності для своїх мешканців. Це може включати розвиток нових технологій, запровадження сучасних методів управління, покращення інфраструктури та надання інноваційних послуг.

Крім того, стратегія «блакитного океану» підкреслює важливість співпраці та партнерства. Громади можуть об'єднувати зусилля з іншими громадами, бізнесами, науковими установами та неурядовими організаціями для спільного розв'язання проблем і досягнення спільних цілей. Це дозволяє не тільки ефективніше використовувати ресурси, але й створювати нові можливості для розвитку.

В умовах воєнного конфлікту стратегія «блакитного океану» допомагає громадам бути більш стійкими та адаптивними. Вона сприяє пошуку нестандартних рішень і розвитку нових напрямків, які можуть забезпечити економічне зростання та соціальну стабільність. Інновації та творчий підхід стають ключовими елементами успішного розвитку громад, дозволяючи їм бути конкурентоспроможними та здатними до самостійного розвитку навіть у складних умовах.

Стратегія блакитного океану, спрямована на пошук нових ринкових ніш та інноваційних рішень, може бути ефективною для стратегічного управління та стійкого розвитку громад в умовах воєнного стану. Ця стратегія передбачає вихід за межі конкурентного ринку («червоного океану») шляхом створення нових ринкових просторів («блакитного океану») з мінімальною конкуренцією. Для успішного впровадження цієї стратегії в громадах необхідні здійснити наступні кроки: аналіз поточної ситуації для оцінки ресурсів, можливостей та викликів; ідентифікація нових можливостей для пошуку ринкових ніш та інноваційних рішень; розробка інноваційної стратегії, що включає нові продукти, послуги або бізнес-моделі; впровадження нових рішень за допомогою інноваційних методів та технологій; постійний моніторинг та адаптація стратегії відповідно до змінних умов. В умовах воєнного стану важливо враховувати додаткові фактори, такі як безпека, надійність постачання ресурсів, підтримка соціальної стабільності та швидке реагування на кризи. Інноваційне стратегічне управління, засноване на стратегії блакитного океану, сприяє стійкому розвитку громад, дозволяючи адаптуватися до нових реалій та зберігати конкурентоспроможність навіть у складних умовах.

Комплексне застосування цих концепцій дозволяє громадам підвищувати стійкість та забезпечувати сталий розвиток в умовах воєнного стану.

ДИСКУСІЯ

У статті розглянуто значення інноваційного стратегічного управління в умовах воєнного стану, зосереджено увагу на його впливі на економіку, соціальні структури та політичні інституції громад. Наголошено на важливості застосування ІКТ для оперативного моніторингу, координації дій та розробки стратегій адаптації до змінюваних умов.

У порівнянні з попередніми дослідженнями, стаття більш детально розглядає конкретні стратегії інноваційного управління, такі як гнучке планування, партнерства з бізнесом та НГО, а також активне залучення громадян до процесів прийняття рішень. Особлива увага приділяється також розробці резервних планів і підвищенню рівня безпеки. Ці аспекти відображають необхідність комплексного підходу до кризового управління, який охоплює всі ключові аспекти стійкого розвитку громад.

У дослідженні також розглянуто обмеження і виклики, з якими стикається впровадження таких стратегій в умовах конфлікту, такі як обмеженість ресурсів, непередбачуваність ситуацій та складність координації між різними урядовими та громадськими структурами. Для майбутніх досліджень важливо проводити докладний аналіз ефективності інноваційних підходів у кризових умовах, розробляти методи оцінки їх впливу на сталість розвитку громад та вивчати взаємодію різних форм гнучкості та стратегічного управління з метою максимізації їх ефективності.

Такий підхід допомагає краще розуміти складності управління в кризових ситуаціях і визначати нові напрямки для майбутніх досліджень, спрямованих на розробку більш ефективних і адаптивних стратегій управління громадами в умовах нестабільності.

ВИСНОВКИ

Ефективне управління громадами в умовах воєнного конфлікту можливе лише тоді, коли воно демонструє здатність до адаптації, гнучкості та оперативності у реагуванні на непередбачені обставини та зміни. В цьому контексті ключовим є гнучке формування стратегій, спрямованих на забезпечення безпеки та збереження основних соціальних послуг для мешканців. Використання передових технологій для оперативного моніторингу та координації, а також активна співпраця з бізнес-середовищем та неприбутковим сектором, стають важливими складовими стратегій відновлення та розвитку інфраструктури. Особливу увагу слід приділити залученню громадян до управлінських процесів через механізми громадської участі, а також розробці резервних планів та підвищенню безпеки критичних об'єктів, що є необхідними для забезпечення стійкості та адаптації до змінюваних умов.

У контексті розвитку та відновлення громад під час воєнного конфлікту, особливо важливо, щоб керівництво громад застосовувало гнучке планування, перенаправляло фінансові та матеріальні ресурси на критично важливі напрями, а також оптимізувало процеси. Ефективна комунікація та використання різних типів гнучкості, таких як стратегічна, операційна, технологічна та фінансова, сприяють успішній адаптації до змін у всіх сферах життя громад.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Feier, O., Khaustova K., & Husti, S. (2023). Stratehichne upravlinnia pidpriemstvom v umovakh voiennoho stanu. *Innovation and Sustainability [Strategic management of the enterprise in the conditions of martial law]. Innovation and Sustainability*, (4), 90–97. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.90.97> [in Ukrainian].
2. Borshchevskiy, V., Vasylytsia, O., & Matveyev, Y. (2022). Public management under martial law: Institutional transformations, strategic planning and development mechanisms. *States and Regions. Series: Public Administration*, (2), 30–35. DOI: <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2022.2.5> [in Ukrainian].
3. Didenko, O.H. (2023). Stratehichne upravlinnia innovatsiinym stalym rozvytkom terytorialnykh hromad v Ukraini [Strategic Management of Innovative Sustainable Development of Territorial Communities in Ukraine]. *X Mizhnarodna naukovopraktychna Internet-konferenciia (Poltava, 09 lystop. 2023 r.) – Modern Innovative and Investment Mechanisms for the Development of the National Economy in the Conditions of European Integration: X International Scientific and Practical Internet Conference*, (Poltava, November 9, 2023). Poltava. National University named after Yuri Kondratyuk. [in Ukrainian].
4. Lepish, N. Y., & Pavlovych-Seneta, Yu. P. (2022). Terytorialni hromady v umovakh voiennoho stanu v Ukraini: administratyvno-pravove zabezpechennia ta osoblyvosti funktsionuvannia [Territorial communities in the conditions of martial law in Ukraine: Administrative and legal support and peculiarities of functioning]. *Analitychne ta porivnialne pravoznavstvo - Analytical and Comparative Jurisprudence*, (4), 209–214. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.38> [in Ukrainian].
5. Voronina, V. L. (2021). Stratehichne upravlinnia innovatsiinym rozvytkom na derzhavnomu rivni. [Strategic management of innovative development at the state level]. *Zhyttievyy tsykl orhanizatsiinoi kultury torhovelnykh pidpriemstv. - The Vital Cycle of the Organizational Culture of the Trading Enterprises*, 1(14), 25–34. DOI: <https://doi.org/10.32342/2616-3853-2021-1-14-3> [in Ukrainian].
6. Ciasullo, M. V., Troisi, O., Grimaldi, M., & Leone, D. (2020). Multi-level governance for sustainable innovation in smart communities: an ecosystems approach. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(4), 1167-1195. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11365-020-00641-6>
7. Müller-Christ, G. (2023). Sustainable Leadership: Strengthening the Resource Competence Sustainable Management (2nd ed.). Springer. 2 (11), 239-295, DOI: <https://doi.org/10.1007/978-3-031-45791-3>
8. Tarasiuk, G. M. (2021). Stratehichne planuvannya: adaptatsiya do zmin [Strategic Planning: Adaptation to Changes]. *Suchasni vykyky staloho rozvytku biznesu: tezy vystupiv II Mizhnar. nauk.-prakt. konf. z pyt. vyshch. osv. i nauky – Modern Challenges of Sustainable Business Development: Abstracts of the II International Scientific and Practical Conference on Higher Education and Science Issues (Zhytomyr, 2021)* (pp. 195-196). Zhytomyr: Zhytomyrska Politehnika. Retrieved from <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/195.pdf> [in Ukrainian].
9. Chopa, D. A., Derevianchuk, A. Y., & Chekhuta, D. A. (2020). Deyk aspekty stvorennia ta zastosuvannia mobil'nykh dodatkov dlia vyvchennia viyskovo-tekhnichnykh dystsyplin [Some aspects of the creation and use of mobile applications for studying military-technical disciplines]. *Suchasni Informatsiini Tekhnolohii u Sferi Bezpeky ta Oborony – Modern Information Technologies in the Sphere of Security and Defense*, 37(1), 151–156. DOI: <https://doi.org/10.33099/2311-7249/2020-37-1-151-156> [In Ukrainian].
10. Roziasnennia DSNS shchodo operatyvnoho informuvannia naselennia pro zahrozu abo vynyknennia nadzvychainykh sytuatsii cherez mobilni telefony [Clarification of the SES regarding the prompt informing of the population about the threat or occurrence of emergencies through mobile phones]. *Derzhavna sluzhba Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii – State Emergency Service of Ukraine*. Retrieved from <https://dsns.gov.ua/uk/news/ostanni-novini/roziasnennia-dsns-shchodo-operativnogo-informuvannia-naselennia-pro-zagrozu-abo-viniknennia-nadzvichainix-situacii-cerez-mobilni-telefoni> [in Ukrainian].
11. Lantsiuh postachannia [Supply Chain]. «Deloitte» v Ukraini – Deloitte in Ukraine. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/operations/solutions/supply-chain-offerings.html> [in Ukrainian].
12. Regionalna Spivpratsia RPR [Regional Cooperation RPR]. (2021, April). Retrieved from https://regional.rpr.org.ua/wp-content/uploads/2021/04/Publichni-konsul-tatsii-onlayn_-krok-za-krokom.pdf [in Ukrainian].
13. Andriienko, M.V., Fomin, A.I., Slutska, O.M., Sliusar, A.A., Kalynenko, L.V., & Chaikovskiy, Yu.M. (2022). Realizatsiya zakhodiv evakuatsii naselennya, materialnykh i kulturnykh tsinnostey v umovakh zahrozi ta vynyknennya nadzvychainykh sytuatsiy i zbroinykh konfliktiv: praktychnyy posibnyk [Implementation of measures for the evacuation of the population, material and cultural values in conditions of threats and emergencies and armed conflicts: practical guide]. Kyiv: Instytut derzhavnoho upravlinnia ta naukovykh doslidzhen z tsyvilnoho zakhystu. [in Ukrainian].
14. Yak pravylno orhanizuvaty evakuatsiini plany ta marshruty. [How to Properly Organize Evacuation Plans and Routes]. *MERKOR Ukraina sait - Mercor Ukraine website*. Retrieved from: <https://mercor.com.ua/yak-pravylno-organizuvaty-evakuacijni-plan-y-ta-marshruty/> [in Ukrainian].
15. MON prezentovalo platformu dystantsiinoho navchannia «Profesiina osvita onlain» [Ministry of Education and Science of Ukraine. Ministry of Education and Science presented the platform for distance learning «Professional Education Online»]. *Vebsait Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. – website of the Ministry of Education and Science of Ukraine* Retrieved from <https://mon.gov.ua/news/mon-prezentovalo-platformu-dystantsiynogo-navchannya-profesiyna-osvita-onlayn> [in Ukrainian].
16. Syl'ni, bo hnuchki: yak adaptyvnyy dopomahaie biznesu vyzhyty [Strong yet Flexible: How Adaptability Helps Businesses Survive]. *Vebsait Management.com.ua – website of the Management.com.ua*. Retrieved from <https://www.management.com.ua/notes/business-adaptability.html> [in Ukrainian].

17. Yak stratehiya vplyvaye na rozvytok hromady? Pokrokovy instruktsiya vid Oleksandry ta Vitaliya Hlishynskyyh [How Strategy Influences Community Development: A Step-by-Step Guide from Oleksandra and Vitaliy Hlishynsky]. *Vebsait Instytut Respublika – website of the Institute Respublika*. Retrieved from <https://inrespublica.org.ua/aktyvna-hromada/yak-strategiya-vplyvaye-na-rozvytok-gromady-pokrokovy-instruktsiya-vid-oleksandry-ta-vitaliya-glishynskyyh.html> [in Ukrainian].

18. Voronin, A. M., & Savchenko, A. S. (2022). Zadacha rozpodilu resursiv [Resource Allocation Problem]. *Problemy keruvannya ta informatyky - Control Systems and Computers*, 1, 5-10. Retrieved from DOI: <http://doi.org/10.34229/1028-0979-2022-1-1> [in Ukrainian].

19. Syomkina, T. V., & Zgurska, O. M. (2019). Formuvannya innovatsiynoho resursno-kompetentsiynoho potentsialu dyversyfikatsiyi pidpryyemstv [Formation of the Innovative Resource-Competence Potential of Enterprise Diversification]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid - Investments: Practice and Experience*, 21, 5-9. doi: <http://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.21.5> [in Ukrainian].

20. Kim, W. C., & Mauborgne, R. (2016). Stratehiya blakytneho okeanu: Yak stvoryty bezkhamarnyy rynkovyy prostir i pozbutysya konkurentsyyi [Blue Ocean Strategy: How to Create Uncontested Market Space and Make the Competition Irrelevant]. Kyiv: Klub simeynoho dozvillya. Retrieved from <http://flibusta.site/b/513465/read> [in Ukrainian].